EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 14.2.2020.
COM(2020) 54 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o statističkim podacima izrađenima u skladu s Uredbom (EZ) br. 2150/2002 o statističkim podacima o otpadu i njihovoj kvaliteti

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o statističkim podacima izrađenima u skladu s Uredbom (EZ) br. 2150/2002 o statističkim podacima o otpadu i njihovoj kvaliteti

SADRŽAJ

1. Uvod 2
2. Točnost i pravodobnost 3
3. Potpunost 4
4. Točnost podataka 4
5. Usporedivost 6
6. Opterećenje za poduzeća 7
7. Razvoj pokazatelja 7
8. Postignuća i izgledi 8

1. UVOD

Cilj Uredbe (EZ) br. 2150/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2002. o statističkim podacima o otpadu[1] (u daljnjem tekstu „Uredba") izrada je statističkih podataka o otpadu. Definicija otpada utvrđena je u Direktivi 2008/98/EZ o otpadu (Okvirna direktiva o otpadu)[2]. Člankom 8. stavkom 1. Uredbe propisuje se da Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o provedbi Uredbe svake tri godine (nakon prvog izvješća, koje je trebalo biti dostavljeno u roku od pet godina od stupanja Uredbe na snagu). Prvo je izvješće objavljeno 2008.[3], drugo 2011.[4], treće 2014.[5], a četvrto 2016[6].

Ovo se izvješće odnosi na kvalitetu prikupljanja podataka, koje je provedeno 2018., s obzirom na otpad koji je nastao i obrađen 2016. Prikupljanje podataka propisanih Uredbom sastoji se od tri dijela: nastajanje otpada, obrada otpada i postrojenja za obradu otpada, pri čemu su potonja raščlanjena na razini NUTS 2.

Različiti nacionalni pristupi i kvaliteta

Uredbom se utvrđuje koje statističke podatke treba dostaviti te koja je potrebna kvaliteta tih podataka, ali državama članicama prepušta se izbor konkretne metode izrade statistika o otpadu. Time im se omogućuje da zadrže svoje sustave prikupljanja podataka i da teret usklađivanja s Uredbom svedu na najmanju mjeru. Podaci se prikupljaju svake parne godine.

Uredbom (Prilog I., odjeljak 7.) od država članica zahtijeva se i da s podacima podnesu izvješće o kvaliteti. U tim izvješćima države članice upućuju na elemente kvalitete koji se obično upotrebljavaju u Europskom statističkom sustavu[7], a navedeni su u Uredbi (EZ) br. 1445/2005 o kvaliteti statističkih podataka o otpadu[8].

Kontrola kvalitete

Od prvog prikupljanja podataka 2004. podatke koje dostavljaju države članice Komisija (Eurostat) učinkovito provjerava sustavom kontrole kvalitete u dva koraka.

Prvo provodi brzo ocjenjivanje podataka i izvješća o kvaliteti u roku od dva mjeseca nakon roka za dostavu podataka. U tom se koraku validacija podataka uglavnom odnosi na internu usklađenost novih podataka i dosadašnjih kretanja. Analiziraju se agregirani podaci, a cilj je otkriti veće prekide nizova i potvrditi da su podaci spremni za objavu. Komisija (Eurostat) zatim državi članici koja je dostavila podatke šalje izvješće o ocjeni. U njemu se može zatražiti objašnjenje i/ili reviziju podataka.

---

1 SL L 332, 9.12.2002., str. 1.
2 SL L 312, 22.11.2008., str. 3.
3 COM(2008) 355 final, 13.6.2008.
4 COM(2011) 131 final, 17.3.2011.
5 COM(2014) 79 final, 14.2.2014.
6 COM(2016) 701 final, 3.11.2016.
7 Internetska stranica Eurostata posvećena kvaliteti: https:/ec.europa.eu/eurostat/web/quality/quality-reporting.
8 SL L 229, 6.9.2005., str. 6.

Drugi je korak dubinska validacija. To je detaljnija analiza podataka (npr. po gospodarskim sektorima i kategorijama otpada) te usporedba obrazaca i kretanja po zemljama. Validacijske provjere uključuju:

- usporedbu vrijednosti iz prijašnjih godina s novim vrijednostima nastanka otpada po gospodarskim djelatnostima unutar pojedine zemlje
- usporedbu podataka za svaku gospodarsku djelatnost po zemljama
- usporedbu nastalog i obrađenog otpada po kategorijama otpada unutar pojedine zemlje
- usporedbu s podacima o otpadu iz drugih obveza izvješćivanja, kao što je praćenje sukladnosti u skladu s drugim zakonodavstvom u području otpada.

Rezultati se uspoređuju s: i. izvješćima o kvaliteti što ih dostavljaju pojedinačne zemlje ii. povratnim informacijama iz prvog koraka ocjene te iii. sa svim drugim dostupnim dokumentima (npr. izvještajna dokumentacija iz prethodnih godina). O rezultatima se zatim raspravlja sa zemljama. Svrha dubinske validacije nije samo otkrivanje nedosljednosti, nego i dugoročno poboljšanje kvalitete podataka.

Komisija (Eurostat) stalno dorađuje metodološke smjernice dostupne na internetskoj stranici Eurostata i poboljšava i razrađuje sustav kontrole kvalitete podataka.

2. TOČNOST I PRAVODOBNOST

Podatke i izvješća o kvaliteti potrebno je dostaviti Komisiji (Eurostatu) svake dvije godine, najkasnije 18 mjeseci nakon završetka referentne godine[9].

Obveza poštovanja roka za podnošenje izvješća za referentnu godinu 2016. nije se promijenila u odnosu na prethodne godine. Ukupno su 23 države članice i dvije države EFTA-e na vrijeme dostavile potpune skupove podataka i izvješća o kvaliteti. Dvije države članice poslale su dio svojih podataka s kašnjenjem kraćim od mjesec dana. Pet država članica i jedna država EFTA-e dostavilo je podatke i izvješća o kvaliteti više od mjesec dana nakon roka. Dvije države članice dostavile su skupove podataka više od devet mjeseci nakon roka.

Komisija (Eurostat) poduzima mjere kako bi potaknula zemlje da preispitaju svoje postupke izrade statistike i u zadanom roku dostave kvalitetne podatke.

Objava

Komisija (Eurostat) 14. rujna 2018. objavila je u Eurostatovoj bazi podataka podatke o nastalom otpadu za referentnu godinu 2016., a 18. rujna 2018. u Eurostatovoj bazi podataka objavila je i podatke o obrađenom otpadu[10].

[9] Uredba (EZ) br. 2150/2002, Prilozi I. i II., odjeljak 7, točka 2.

[10] https://ec.europa.eu/eurostat/web/waste/data/database

3. POTPUNOST

Dostava potpunih nacionalnih skupova podataka ključna je za izradu agregata na razini EU-a. Nepotpuni podaci smanjuju informacijsku vrijednost statističkih podataka o otpadu. Nepotpuni su podaci iz zemalja koje nemaju izvore podataka ili su im podaci nedovoljni za procjene.

Kad je riječ o prikupljanju podataka o nastajanju otpada, od referentne godine 2010. do 2016. znatno se smanjio broj nepotpunih podataka i broj zemalja koje ih prijavljuju. U 2010. osam je zemalja prijavilo nepotpune podatke, ali se njihov broj u referentnoj godini 2016. smanjio na tri. Ukupan broj nepotpunih podataka pao je s 1668 iz referentne godine 2010. na 97 u referentnoj godini 2016. Nepotpuni su bili najčešće podaci o otpadu iz kućanstava.

Isto vrijedi i za podatke o obradi otpada. U 2016. nije bilo nepotpunih podataka o obradi otpada, što je poboljšanje u odnosu na referentnu godinu 2010., u kojoj ih je bilo 263.

4. TOČNOST PODATAKA

Pokrivenost podacima

Statistički podaci o nastajanju otpada moraju se prikupljati za sve gospodarske sektore i za kućanstva. Ti statistički podaci moraju uključivati otpad koji nastaje pri postupcima oporabe ili zbrinjavanja, poznat i kao sekundarni otpad. Statističkim podacima mora se obuhvatiti i otpad iz malih poduzeća (s manje od deset zaposlenika), iako bi takva poduzeća trebalo izuzeti iz istraživanja kad god je to moguće.

Statističkim podacima o obradi otpada obuhvaćen je sav otpad koji je oporabljen ili zbrinut u zemlji, bez obzira na podrijetlo otpada. Temeljni je cilj Uredbe prikupljanje podataka o krajnjem odredištu otpada. Uredbom se ne zahtijeva prikupljanje podataka o pripremnim postupcima obrade. Međutim, za neke su kategorije obrade neke države članice podatke o prethodnoj obradi (kao što su razvrstavanje ili skladištenje) prijavile kao završnu obradu. Komisija (Eurostat) zatražila je od tih zemalja da isprave svoje podatke. U usporedbi s 2014. pokrivenost podacima za statistike o otpadu za referentnu godinu 2016. općenito se poboljšala. Smanjio se broj nepotpunih podataka i udio otpada koji je trebalo procijeniti, a korišteni su i dodatni izvori. U usporedbi s referentnom godinom 2014. u referentnoj godini 2016. zabilježena je bolja pokrivenost u osam zemalja. Dva važna zaključka provjere statističkih podataka za 2016.:

- Neke zemlje još ne mogu podnijeti izvješće o kategoriji „nasipavanja” niti upotrijebiti kategoriju nasipavanje za izvješćivanje o odlaganju na odlagališta. Taj je problem otkriven tijekom provjere. Komisija (Eurostat) pozvala je te zemlje da poboljšaju stanje kako bi dostavljale potpuno točne skupove podataka.
- Važnost mineralnog otpada razmjerno je ograničena, ali on čini velik dio ukupnog otpada. Zbog toga je Komisija (Eurostat) pripremila dodatni pokazatelj „Otpad, osim većeg mineralnog otpada”.

Raščlamba po gospodarskim sektorima

Ukupan utjecaj pogrešne raščlambe po gospodarskim sektorima smatra se niskim. Takvi su slučajevi rijetki i obično se otkriju provjerom pa bi trebali biti objašnjeni ili ispravljeni. Ne pojavljuju se često.

Kategorije otpada

Uredbom se utvrđuje da kategorije otpada o kojima se dostavlja izvješće EU-u moraju biti u skladu s Europskom klasifikacijom otpada za statističke potrebe[11] (EWC-Stat). EWC-Stat ne propisuje korištenje određene klasifikacije za prikupljanje podataka na nacionalnoj razini.

Većina zemalja prikuplja podatke u skladu s europskim popisom otpada[12] koji obuhvaća 839 vrsta otpada. Uredba Komisije (EU) br. 849/2010[13] sadržava tablicu za pretvaranje oznaka europskog popisa otpada u oznake EWC-Stat. Raširena upotreba te dvije klasifikacije osigurava dobru usporedivost, barem na zbirnoj razini koja se zahtijeva u Uredbi. Eurostat smatra da je ukupni utjecaj klasifikacijskih pogrešaka na točnost podataka malen. Iako svaka klasifikacijska pogreška ima velik utjecaj, njih se otkrije već u prvoj brzoj provjeri i država članica ih odmah i ispravi. Jedna takva pogreška zabilježena je 2014., a u 2016. nije ih bilo.

Razlike između nastalog i obrađenog otpada

Postoji nekoliko razlika između statističkih podataka o obradi otpada i statističkih podataka o nastajanju otpada.

Od 2008. u EU-u se količina nastalog otpada razlikuje od količine obrađenog otpada za oko 200 milijuna tona. To je oko 10 % sveg nastalog otpada. Uzorak je stabilan od 2008.: više otpada nastaje nego što se obradi. Najveća je razlika zabilježena za mulj i tekući otpad iz obrade otpada (oko 70 %), a najmanja (gotovo 0 %) za tlo.

Razlika između nastalog i obrađenog otpada ima nekoliko mogućih razloga. Te su razlike navedene u točkama u nastavku.

- Sav otpad nastao u jednoj zemlji ne obradi se u toj zemlji. U skladu s Uredbom ne prikupljaju se podaci o uvozu i izvozu pa se razlike koje nastaju zbog uvoza i izvoza ne mogu brojčano iskazati podacima koji su propisani Uredbom. Procjene na temelju podataka o vanjskoj trgovini pokazuju da se tim učinkom objašnjava približno jedna petina te razlike za cijeli EU. U pojedinačnim zemljama taj učinak može biti veći.
- Važnu ulogu ima i udio vode u otpadu. Sve kategorije otpada, osim mulja, navode se u normalnoj mokroj masi. Tijekom postupka prethodne obrade, primjerice pripremnih postupaka obrade za zbrinjavanje (postupanje s tekućim otpadom, npr. procjednim vodama ili emulzijom ulje/voda), gubi se vodena masa i otpad u završnu obradu ulazi znatno smanjene mase.

[11] Trenutačna verzija EWC-Stat Rev. 4 ima 51 kategorije utvrđene Uredbom Komisije (EU) br. 849/2010.

[12] Utvrđen Odlukom Komisije 2000/532/EZ, kako je zadnje izmijenjena Odlukom Komisije 2014/955/EU. Europska klasifikacija otpada za statističke potrebe (EWC-Stat) isključivo se temelji na otpadnom materijalu. Europski popis otpada mnogo je raščlanjeniji od EWC-Stata, a temelji se na materijalu, upotrebi materijala i podrijetlu otpada.

[13] SL L 253, 28.9.2010., str. 2.–41.

- Neke aktivnosti izuzete su iz područja primjene Priloga II. Uredbi, poput suspalionica koje kao gorivo upotrebljavaju samo određenu otpadnu biomasu.
- Sav otpad nastao u jednoj godini ne obradi se u toj godini. Neke vrste otpada privremeno se skladište. Tako otpad obrađen u godini t može sadržavati otpad nastao u godini t – 1. Otpad nastao u godini t može se obraditi u godini t + 1.
- Obrada otpada može stvoriti nove vrste otpada i tako povećati nastali otpad, npr. i pepeo od spaljivanja otpada može biti otpad. Kako bi provela kvantitativnu procjenu tog učinka, Komisija (Eurostat) procjenjuje pokazatelj „sekundarni otpad" kojim se agregiraju podaci o otpadu nastalom obradom otpada.
- Podaci o odbačenim vozilima ili opremi dostavljaju se samo u statističkim podacima o nastajanju otpada. Obrada otpada mjeri se na kraju lanca obrade, tj. nakon odbacivanja i razvrstavanja. Vozilo se sastoji od različitih materijala, npr. metala i plastike. Ti materijali na kraju ulaze u statističke podatke o obradi otpada. Zato podaci o vozilima i sličnoj opremi samo u iznimnim slučajevima ulaze u statističke podatke o obradi otpada.

Stoga razlika između nastalog i obrađenog otpada nije posljedica razlike u kvaliteti statističkih podataka u tim dvjema kategorijama, nego je odraz razlike u njihovoj namjeni i među konceptima koji se za te dvije kategorije upotrebljavaju. Međutim, ovisno o klasi otpada razlike bi trebale biti unutar određenih granica. Ako se te granice prijeđu, od države članice traži se objašnjenje.

5. USPOREDIVOST

Usporedivost tijekom vremena

Izvješća pojedinih zemalja o kvaliteti koristan su instrument za praćenje metodoloških promjena i njihova utjecaja na usporedivost podataka. Ta izvješća o kvaliteti pokazuju da su gotovo sve zemlje od 2004. uvelike popravile pristup nacionalnim statističkim podacima o otpadu. Većina zemalja i dalje poboljšava: i. kvalitetu podataka s pomoću prikupljanja podataka (npr. uklanjanjem nedostataka u podacima i boljom pokrivenošću) i ii. učinkovitost svojih metoda.

Zbog boljeg prikupljanja podataka tijekom godina nastali su prekidi u vremenskim nizovima. Kako bi spriječile te prekide, zemlje revidiraju skupove podataka za prethodne godine, a korisnike obavještavaju o toj reviziji. Komisija (Eurostat) označava prekide vremenskih nizova u skupovima podataka koje distribuira.

Usporedivost među zemljama

Zahvaljujući općim definicijama i klasifikacijama, usporedivost s drugim zemljama prilično je visoka u većini sektora i vrstama otpada. No zbog razlika u pokrivenosti opisanih u odjeljku 4. pri usporedbi podataka među zemljama i dalje ima problema. Radi bolje usporedbe objavljuje se agregat „otpad bez većeg mineralnog otpada".

6. OPTEREĆENJE ZA PODUZEĆA

Zemlje u svojim izvješćima o kvaliteti nastoje da izvješćivanje što manje opterećuje poduzeća. Zato ima sve više zemalja koje: i. prikupljaju informacije o tom teretu i ii. mogu kvantificirati prosječno vrijeme u kojima ispitanici mogu ispuniti upitnik ili obrazac za izvješćivanje. Informacije se od ispitanika prikupljaju upitnicima ili su utvrđene posebnim studijama. Oko polovine država članica koristi se administrativnim podacima kao glavnim izvorom statističkih podataka o otpadu i na taj se način izbjegava opterećivanje pružatelja podataka dodatnim upitnicima. Ostale zemlje koriste se administrativnim podacima kao jednim od mnogih izvora podataka. Mala su poduzeća na različite načine izuzeta iz istraživanja[14].

Sve veći broj zemalja uvodi ili planira uvesti elektronički sustav izvješćivanja. Takav sustav podatke koji se traže propisima o otpadu automatski prenosi iz postrojenja za obradu otpada u nacionalna statistička tijela.

7. RAZVOJ POKAZATELJA

Dobiveni podaci koriste se za izračun pokazatelja. Na primjer, EU-ovi pokazatelji održivog razvoja koji se odnose na „nastajanje otpada, osim većeg mineralnog otpada”[15] i na „stopu recikliranja otpada, osim većeg mineralnog otpada”[16] dostupni su na internetskim stranicama Eurostata. Ti su pokazatelji iskazani i u kilogramima po stanovniku i kao postotak obrađenog otpada po zemljama. Pokazatelj „zbrinjavanje otpada, osim većeg mineralnog otpada” odnosi se na završnu obradu otpada nastalog na nacionalnoj razini[17]. Za razliku od podataka prikupljenih na temelju Uredbe, taj pokazatelj uključuje izvezeni, a isključuje uvezeni otpad.

Paket za kružno gospodarstvo[18] donesen je u prosincu 2018. Kako bi kreatori politike i javnost pratili napredak europske tranzicije prema kružnom gospodarstvu, Eurostat im omogućuje jednostavan pristup relevantnim podacima u obliku 10 pokazatelja[19]. Pokazatelji *nastajanja otpada, rasipanja hrane, stope recikliranja, posebnih tokova otpada* i *utjecaj*

---

14 Izuzimanje malih poduzeća iz istraživanja odvija se na različite načine. U nekim su zemljama mala poduzeća obuhvaćena istraživanjima na temelju uzorka iz kojih se ekstrapoliraju rezultati. Međutim, većina zemalja potpuno isključuje mala poduzeća. Ako je to isključenje usklađeno s ciljevima pokrivenosti i kvalitete iz članka 3. Uredbe, ti se podaci smiju zanemariti. Ti se podaci mogu ekstrapolirati i primjenom modelâ procjene koji se temelje na faktorima. Zemlje su za izuzeće utvrdile različite granične vrijednosti, koje se uglavnom određuju prema broju zaposlenika ili količini otpada nastalog u jednoj godini. Neke zemlje kombiniraju ta dva kriterija kako bi osigurale da se prikupljanjem podataka obuhvate čak i mala poduzeća kad premaše utvrđene granične vrijednosti za stvaranje otpada.

15 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_12_50/default/table?lang=en

16 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_12_60/default/table?lang=en

17 Taj pokazatelj obuhvaća sav otpad osim „većeg mineralnog otpada”. Njime se omogućuje usklađen skup pokazatelja koji obuhvaćaju sve kategorije obrade otpada iz Priloga II. odjeljka 8. Uredbe. Skup pokazatelja temelji se na podacima o obradi otpada u skladu s Uredbom i odražava količine otpada kojim gospodare države članice. Osim toga, statistički podaci o vanjskoj trgovini (COMEXT) ili nacionalni podaci o uvozu/izvozu otpada koriste se na način da u izračun budu uključene količine izvezenog otpada, a isključene količine uvezenog otpada.

18 https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm

19 https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators

recikliranih materijala na potražnju za sirovinama izrađuju se od podataka prikupljenih u skladu s Uredbom ili se izvode izravno iz tih podataka.

8. POSTIGNUĆA I IZGLEDI

Od zadnjeg izvješća 2016. ostvaren je znatan napredak u prikupljanju statističkih podataka o otpadu. Potpunost podataka po zemljama stalno se povećava. U statističkim podacima o otpadu dosegnut je prilično visok stupanj usporedivosti među zemljama u većini kategorija otpada i sektora, a ostvaren je i znatan napredak u pogledu postizanja pune pokrivenosti podacima. Općenito gledano, podaci većine zemalja odgovarajuće su kvalitete. Zakonodavstvo o gospodarenju otpadom[20], koje se revidira u okviru paketa za kružno gospodarstvo, sadržava preciznija pravila o mjerenju obrade otpada te preciznije definicije. Tako će se poboljšati i usporedivost statističkih podataka o otpadu iz raznih zemalja. Drugim mjerama, npr. seminarima i razmjenom najbolje prakse, Komisija nastavlja suradnju s državama članicama. Potrebno je uložiti dodatni trud u statističko ispitivanje većeg mineralnog otpada.

Nakon prikupljanja podataka za 2016. podaci o nastajanju i obradi otpada sad su dostupni za sedam referentnih godina, odnosno za razdoblje od 2004. do 2016. Budući da se vremenski nizovi produljuju, podaci postaju sve korisniji, primjerice za razvoj pokazatelja ili kao podaci za analize koje se odnose na klimu.

[20] https://ec.europa.eu/environment/waste/target_review.htm